

DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0121>

УДК 658.153.014.1

JEL Classification: Q10, P10

Бугас Василь Валерійович

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри смарт-економіка
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0001-8317-3350
e-mail: buhas0203@email.com

Кріт Євген Ігорович

студент кафедри смарт-економіка
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна
e-mail: zhenya.krit@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ

Анотація. У статті проведено дослідження управління грошовими потоками міжнародних корпорацій, визначено їхню роль у забезпеченні фінансової стійкості, ліквідності та довгострокового розвитку компаній. Виявлено, що ефективне керування фінансовими потоками дозволяє мінімізувати ризики нестачі коштів, оптимізувати інвестиційну діяльність та підвищувати прибутковість підприємств. Досліджено значущість тотального контролю над грошовими потоками для уникнення касових розривів і підтримки фінансової стійкості, що підтверджується результатами наукових праць. Визначено, що міжнародні корпорації стикаються з такими викликами, як валютні ризики, податкові відмінності між країнами, регуляторні обмеження та коливання ринкової ліквідності. Для їх мінімізації використовуються механізми хеджування (форварди, опціони, валютні свопи), централізоване управління капіталом через корпоративне казначейство, а також трансферне ціноутворення та податкове планування. Дослідження підтвердили ефективність застосування автоматизованих фінансових систем для підвищення прозорості й оперативності фінансових операцій. Проаналізовано баланс між централізованим та децентралізованим управлінням фінансами, що дозволяє забезпечити гнучкість у прийнятті фінансових рішень і водночас контролювати ліквідність компанії на глобальному рівні. Доведено, що міжнародні корпорації повинні дотримуватися міжнародних стандартів звітності, заходів внутрішнього контролю та вимог регуляторних органів для забезпечення фінансової стабільності. У результаті дослідження встановлено, що ефективне управління грошовими потоками є критичним фактором для підтримки конкурентоспроможності міжнародних корпорацій, а подальші дослідження мають бути спрямовані на оцінку впливу цифрових технологій та регуляторних змін на фінансову стійкість компаній.

Ключові слова: грошові потоки; управління грошовими потоками; міжнародні корпорації; фінансова стійкість.

ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та динамічного розвитку фінансових ринків управління грошовими потоками є критично важливим елементом забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємств, особливо міжнародних корпорацій. Висока волатильність валютних курсів, податкові відмінності між країнами, регуляторні обмеження та ризики ліквідності ускладнюють ефективне управління фінансовими ресурсами. Крім того, цифровізація та автоматизація фінансових процесів відкривають нові можливості для підвищення ефективності, але водночас потребують адаптації традиційних підходів до фінансового менеджменту. У зв'язку з цим актуальним є дослідження методів і стратегій управління грошовими потоками, що дозволяють оптимізувати фінансові операції, зменшити ризики та забезпечити довгострокову стійкість компаній у сучасних економічних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень свідчить про те, що проблематика управління грошовими потоками широко висвітлена у працях як зарубіжних, так і вітчизняних економістів. Зокрема, Ю. Брігхем [1] та І.А. Бланк [2] визначають грошові потоки як основний показник фінансової стійкості підприємства, наголошуючи на їх ролі в інвестиційному процесі. Дослідження А.М. Кінга підкреслюють важливість системного контролю над рухом коштів для запобігання касовим розривам [3], а роботи Е. Нікбахта та А. Гроппеллі розглядають грошовий потік як основний критерій ліквідності, що формується на основі чистого прибутку та амортизаційних відрахувань [5]. У контексті міжнародних корпорацій увагу привертають дослідження В.А. Верби та О.А. Загородніх, які аналізують баланс між централізованим та децентралізованим управлінням фінансами [6].

Мета статті. Метою статті є дослідження сутності та особливостей управління грошовими потоками підприємств, зокрема міжнародних корпорацій, визначення ключових інструментів фінансового менеджменту, що сприяють оптимізації руху коштів, мінімізації фінансових ризиків і забезпеченню довгострокової стабільності бізнесу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Грошові потоки є ключовим показником фінансового стану підприємства, що відображає рух коштів у процесі його функціонування. Вони охоплюють як надходження фінансових ресурсів від продажу продукції, залучення інвестицій чи кредитів, так і їх використання для покриття витрат, виконання фінансових зобов'язань та фінансування нових проєктів. Відповідно до досліджень Ю. Брігхема, грошовий потік являє собою фактичну чисту суму коштів, яка надходить або витрачається підприємством протягом певного періоду, що дозволяє визначати його фінансову стійкість і платоспроможність [1]. Такий підхід до аналізу грошових потоків сприяє більш глибокому розумінню фінансового стану компанії та її здатності підтримувати стабільний розвиток. І.А. Бланк наголошує на тому, що грошовий потік є одним із найважливіших індикаторів ефективності інвестиційної діяльності підприємства, оскільки він відображає здатність компанії не лише генерувати доходи, а й забезпечувати повернення інвестицій своїм вкладникам [2]. Таким чином, розуміння динаміки грошових потоків дозволяє підприємствам ефективніше розподіляти фінансові ресурси, мінімізуючи ризики нестачі коштів і підвищуючи рівень прибутковості.

Значущість управління грошовими потоками підкреслюється в дослідженнях А.М. Кінга, який зазначає, що система тотального контролю над грошовими потоками є фундаментом ефективного управління бізнесом. Це підтверджує необхідність глибокого аналізу та прогнозування руху фінансових ресурсів, що допомагає уникати касових розривів і підтримувати належний рівень ліквідності підприємства. Дослідження Е. Нікбахта та А. Гроппеллі свідчать про те, що грошовий потік є основним критерієм ліквідності компанії та формується з чистого прибутку, доповненого негрошовими витратами, зокрема амортизацією [4]. Впровадження ефективних методів управління грошовими потоками дозволяє підприємствам не лише оперативно реагувати на фінансові виклики, а й здійснювати довгострокове планування, спрямоване на стабільний розвиток і розширення бізнесу.

Крім того, українські економісти В.А. Верба та О.А. Загородніх розглядають грошовий потік як різницю між отриманими та витраченими коштами, що є базовим показником оцінки фінансової стійкості підприємства [6]. Аналіз цих потоків дозволяє визначати рівень платоспроможності компанії та її можливості щодо фінансування операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Важливість оптимізації грошових потоків підтверджується також у роботах Р.Б. Тяна, який розглядає їх як поєднання

припливу та відтоку коштів, де різниця між цими величинами формує кінцевий фінансовий результат підприємства [7]. Ефективне управління цими потоками сприяє підвищенню прибутковості компанії, забезпеченню її фінансової стабільності та зміцненню конкурентних позицій на ринку. Таким чином, грошові потоки є не лише показником фінансового стану підприємства, а й важливим інструментом стратегічного управління, що дозволяє досягати стійкого зростання та розвитку в довгостроковій перспективі.

Отже, грамотне управління грошовими потоками є важливим інструментом для фінансового менеджера, оскільки дозволяє контролювати рух коштів, аналізувати фінансові показники та приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення фінансової стійкості підприємства. Управління грошовими потоками в міжнародних корпораціях є складним і багаторівневим процесом, який потребує ефективного координаційного механізму між філіями, дочірніми підприємствами та центральним офісом. В умовах глобалізації компанії стикаються з такими викликами, як валютні ризики, податкові відмінності між країнами, регуляторні обмеження та коливання ринкової ліквідності.

Грошові потоки в міжнародних корпораціях необхідно розглядати як логічно завершені трансакції, пов'язані зі зміною власності на фінансові ресурси між економічними суб'єктами в різних країнах. Це означає, що корпоративний фінансовий менеджмент повинен не лише контролювати потоки капіталу, а й адаптувати їх до динамічних змін світового ринку.

Одним із ключових інструментів управління грошовими потоками в міжнародних корпораціях є централізована фінансова стратегія, що включає механізми кеш-менеджменту, оптимізації податкового навантаження та управління валютними ризиками. Дослідження Дж. Ван Хорна наголошують на важливості застосування технологій трансферного ціноутворення, що дозволяє оптимізувати внутрішні фінансові потоки та мінімізувати податкові витрати [5]. Крім того, міжнародні корпорації широко використовують механізми хеджування для зниження валютних ризиків та управління волатильністю ринків. Таким чином, ефективне управління грошовими потоками в міжнародних корпораціях є стратегічним фактором, що забезпечує стабільність, конкурентоспроможність і довгострокову прибутковість глобального бізнесу.

Враховуючи специфіку міжнародних корпорацій, управління грошовими потоками включає адаптацію до валютних коливань, різних систем оподаткування, вимог до звітності та регуляторних норм у різних країнах. Оптимізація податкового навантаження через використання трансферного ціноутворення, офшорних фінансових центрів та ефективного планування інвестицій є критично важливими елементами фінансової політики глобальних компаній. З огляду на ці фактори, можна виділити ключові особливості управління грошовими потоками міжнародних корпорацій — табл.1.

Таблиця 1

Особливості управління грошовими потоками міжнародних корпорацій

№	Особливість	Опис
1	Валютні та фінансові ризики	Використання механізмів хеджування (форварди, опціони, валютні свопи) для мінімізації впливу валютних коливань. Оптимізація структури капіталу для зниження вартості фінансування та забезпечення фінансової стійкості.
2	Податкове планування та трансферне ціноутворення	Використання міжнародного податкового планування для мінімізації податкового навантаження через вибір сприятливих юрисдикцій, угоди про уникнення подвійного оподаткування та механізми внутрішньокорпоративного ціноутворення.

№	Особливість	Опис
3	Централізація та децентралізація управління фінансами	Впровадження єдиної системи управління грошовими потоками через корпоративне казначейство та механізми cash pooling. Забезпечення гнучкості фінансування через автономію локальних підрозділів для швидкого реагування на зміни ринку.
4	Автоматизація та цифровізація фінансових процесів	Використання ERP-систем, штучного інтелекту, хмарних технологій та аналітики великих даних для моніторингу та оптимізації грошових потоків у режимі реального часу. Це забезпечує прозорість фінансових операцій та підвищує ефективність управління капіталом.
5	Фінансовий контроль, аудит та регуляторна відповідність	Дотримання міжнародних стандартів звітності (IFRS, GAAP), посилення внутрішнього аудиту та контролю ризиків відповідно до норм ISO 31000 і COSO. Забезпечення відповідності місцевим фінансовим та регуляторним вимогам у різних юрисдикціях.

Ефективне управління грошовими потоками міжнародних корпорацій є важливим чинником їх фінансової стабільності та конкурентоспроможності. В умовах глобалізації та багатовекторності діяльності компанії стикаються з різноманітними фінансовими ризиками, що можуть впливати на їхню ліквідність і прибутковість. Одним із ключових аспектів є валютні та фінансові ризики, зумовлені коливаннями валютних курсів, відсотковими ставками та доступом до джерел фінансування. Для їх мінімізації міжнародні корпорації використовують хеджування за допомогою форвардних контрактів, валютних свопів та опціонів. Окрім того, управління фінансовою структурою, включаючи диверсифікацію джерел капіталу та баланс між власними й позиковими коштами, сприяє підтримці фінансової стійкості компаній у різних економічних умовах. Раціональне планування ліквідності та прогнозування руху грошових коштів дозволяє зменшити ймовірність касових розривів і покращити ефективність фінансових операцій.

Податкове планування та трансферне ціноутворення відіграють вирішальну роль у мінімізації податкових витрат і раціональному розподілі фінансових ресурсів між країнами, де функціонує корпорація. Завдяки угодам про уникнення подвійного оподаткування компанії можуть оптимізувати сплату податків і уникати надмірних фіскальних навантажень. Трансферне ціноутворення дозволяє регулювати рівень прибутковості окремих підрозділів корпорації, розподіляючи доходи таким чином, щоб відповідати ринковим умовам і нормативним вимогам. Використання спеціальних економічних зон і фінансових центрів із вигідним податковим режимом також сприяє зниженню загальних витрат. Проте корпорації повинні дотримуватися міжнародних стандартів оподаткування, зокрема ініціативи BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) [8], яка спрямована на запобігання ухиленню від сплати податків через непрозорі фінансові схеми.

Баланс між централізованим і децентралізованим управлінням фінансами є важливим для ефективного функціонування міжнародних корпорацій. Централізація дозволяє контролювати ліквідність та узгоджувати фінансові операції через корпоративне казначейство, що забезпечує оптимізацію витрат на залучення капіталу та мінімізацію фінансових ризиків. Використання механізму cash pooling дає змогу консолідувати грошові ресурси на глобальному рівні та ефективніше їх розподіляти між підрозділами. Водночас децентралізоване управління дозволяє адаптуватися до місцевих ринкових умов і забезпечує автономність прийняття фінансових рішень у регіональних філіях. Гнучке управління ресурсами дозволяє корпораціям швидко реагувати на зміни в законодавстві, податковій політиці та економічному середовищі різних країн, що сприяє підвищенню операційної ефективності.

Атоматизація та цифровізація фінансових процесів є важливою складовою сучасного управління грошовими потоками. Використання ERP-систем (SAP, Oracle, Microsoft Dynamics) забезпечує інтегроване управління фінансовими ресурсами та дозволяє здійснювати моніторинг у режимі реального часу. Великі дані (Big Data) та штучний інтелект сприяють прогнозуванню фінансових ризиків і оптимізації процесів бюджетування [10]. Хмарні технології забезпечують безперервний доступ до фінансової інформації та зменшують витрати на інфраструктуру. Автоматизація фінансових операцій дозволяє уникати людського фактору та знижувати ризики помилок у фінансових розрахунках. Впровадження сучасних цифрових інструментів сприяє підвищенню швидкості фінансових операцій, покращенню їх прозорості та ефективності.

Забезпечення регуляторної відповідності та контроль за фінансовими потоками є ключовим аспектом довгострокової стабільності міжнародних корпорацій. Відповідність міжнародним стандартам фінансової звітності (IFRS, GAAP) дозволяє компаніям залучати фінансування на глобальних ринках капіталу та підвищувати рівень довіри інвесторів. Дотримання норм BASEL III забезпечує стабільність банківських операцій та мінімізацію кредитних ризиків. Внутрішній та зовнішній аудит відіграють важливу роль у виявленні фінансових зловживань і неефективного використання ресурсів. Впровадження стандартів внутрішнього контролю (COSO, ISO 31000) дозволяє забезпечити ефективний моніторинг фінансових операцій та мінімізувати ризики шахрайства [9]. Регуляторний контроль допомагає міжнародним корпораціям уникати юридичних санкцій і репутаційних втрат, що особливо важливо в умовах жорсткої конкуренції та зростаючого регуляторного тиску.

Таким чином, управління грошовими потоками міжнародних корпорацій базується на комплексному підході, що включає ефективне управління валютними та фінансовими ризиками, податкову оптимізацію, баланс централізації та децентралізації, цифровізацію фінансових процесів і дотримання міжнародних стандартів фінансового контролю. Використання сучасних технологій і стратегічного фінансового менеджменту дозволяє міжнародним компаніям підвищувати фінансову стійкість, зменшувати ризики та забезпечувати довгострокову конкурентоспроможність у глобальному середовищі.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок, що управління грошовими потоками є ключовим елементом фінансової стратегії підприємств, особливо міжнародних корпорацій. Ефективне керування потоками фінансових ресурсів сприяє підтримці ліквідності, мінімізації ризиків і забезпеченню довгострокової стабільності бізнесу. Серед основних підходів до оптимізації грошових потоків можна виділити механізми хеджування валютних ризиків, податкове планування, баланс між централізацією та децентралізацією фінансового управління, впровадження цифрових технологій та відповідність міжнародним стандартам фінансової звітності. Застосування цих методів дозволяє компаніям не лише покращувати ефективність управління фінансами, а й зміцнювати конкурентні позиції на глобальному ринку.

Подальші дослідження в цій сфері можуть бути спрямовані на глибший аналіз впливу цифровізації та автоматизації на управління грошовими потоками, дослідження нових моделей фінансової стійкості в умовах економічної нестабільності, а також вивчення інноваційних підходів до управління капіталом у міжнародних корпораціях. Окрему увагу варто приділити вивченню регуляторних змін і їхнього впливу на фінансові операції глобальних компаній, що допоможе розробити більш ефективні стратегії адаптації до динамічних умов світової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рудь, І., Дорохов, В. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Економічний простір*, (194), 2024. С. 30-35.
2. Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту. Київ. Єльга, Ніка-Центрю 2004. 624с.
3. Кінг А.М. Тотальне управління грошима: пер. з англ. СПб.: Полігон. 200. 448 с.
4. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси / Пер. з англ.. В.Ф. Овсієнка та В.Я. Мусієнка. К.: Основи, 1993. 383 с.
5. Мулик Т. Організація аналізу грошових потоків на підприємстві. *Економіка та суспільство*, 2022, 40.С. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-3>
6. Верба В.А., Загородніх О.А. Проектний аналіз: Підручник. Київ: КНЕУ. 2008. 322 с.
7. Тянь Р.Б. Планування діяльності підприємства: навч. посібник. Київ: МАУП. 2008. 156 с.
8. Іваницька О. М. Міжнародне співробітництво у сфері протидії ухиленню від сплати податків та запровадження загального стандарту звітності CRS. *Фінанси України*, 2022, 9. С. 7-21.
9. Франчук І., Музиченко А., Скрипник С. Методи обліку з метою складання фінансової звітності: національний та міжнародний аспекти. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, 2023. С.448-454.
10. Пилипенко Л. М., Редько М. О. ERP-системи: основні переваги та недоліки впровадження. *Економіка, облік, фінанси і право: аналіз тенденцій та перспектив розвитку*, 2021, 8. С. 9-11.

Vasyl Buhas

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Smart Economics
Kyiv National University of Technologies and Design
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-8317-3350
e-mail: buhas0203@email.com

Evgen Krit

Student of the Department of Smart Economics
Kyiv National University of Technologies and Design
Kyiv, Ukraine
e-mail: zhenya.krit@gmail.com

CASH FLOW MANAGEMENT IN MULTINATIONAL CORPORATIONS

Abstract. The article examines the management of cash flows in multinational corporations, defining their role in ensuring financial stability, liquidity, and the long-term development of companies. It has been found that effective management of financial flows helps minimize the risk of cash shortages, optimize investment activities, and increase business profitability. The significance of total control over cash flows in preventing cash gaps and maintaining financial stability is analyzed, supported by the results of scientific research. It is determined that multinational corporations face challenges such as currency risks, tax differences between countries, regulatory constraints, and market liquidity fluctuations. To mitigate these risks, corporations utilize hedging mechanisms (forwards, options, currency swaps), centralized capital management through corporate treasury, as well as transfer pricing and tax planning. The research confirms the effectiveness of automated financial systems in enhancing the transparency and efficiency of financial operations. The balance between centralized and decentralized financial management is analyzed, ensuring flexibility in decision-making while maintaining control over liquidity at a global level. It is proven that multinational corporations must comply with international financial reporting standards, internal control measures, and regulatory requirements to maintain financial stability. The study concludes that efficient cash flow management is a critical factor in sustaining the competitiveness of multinational corporations, and future research should focus on assessing the impact of digital technologies and regulatory changes on companies' financial resilience.

Keywords: cash flows; cash flow management; multinational corporations; financial stability.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Rud, I., & Dorokhov, V. (2024). Analysis of cash flows in the enterprise management system. *Economic Space*, (194), 30-35. [In Ukrainian]
2. Blank, I. A. (2004). *Fundamentals of financial management*. Kyiv: Yelga, Nika-Center. [In Ukrainian]
3. King, A. M. (2000). *Total Cash Management* (Transl. from English). St. Petersburg: Polygon. [In Russian]
4. Nikbakht, E., & Gropelli, A. (1993). *Finance* (Transl. from English by V. F. Ovsienko & V. Ya. Musiienko). Kyiv: Osnovy. [In Ukrainian]
5. Mulyk, T. (2022). Organization of cash flow analysis at the enterprise. *Economics and Society*, (40). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-3> [In Ukrainian]
6. Verba, V. A., & Zahorodnih, O. A. (2008). *Project Analysis: Textbook*. Kyiv: KNEU. [In Ukrainian]
7. Tian, R. B. (2008). *Enterprise Activity Planning: Textbook*. Kyiv: MAUP. [In Ukrainian]
8. Ivanytska, O. M. (2022). International cooperation in combating tax evasion and implementation of the Common Reporting Standard (CRS). *Finance of Ukraine*, (9), 7-21. [In Ukrainian]
9. Franchuk, I., Muzychenko, A., & Skrypnyk, S. (2023). Accounting methods for financial reporting: national and international aspects. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 448-454. [In Ukrainian]
10. Pylypenko, L. M., & Redko, M. O. (2021). ERP systems: main advantages and disadvantages of implementation. *Economics, Accounting, Finance, and Law: Analysis of Trends and Development Perspectives*, (8), 9-11. [In Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 07.02.25

Рецензовано 20.02.25

Опубліковано 07.03.2025 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.